

РД-йин Главайихъди гюрюшмиш гъахъунча

«Сагъи жямаятлугъ хъпан бадали, вари сатГиди, чиб-чпиз кюмек туври, дилихну ккунду. Саб тереф адарди, тму-ну тереф тамам даршул. Гъадму вари

дюшошар кІулиз гъадагъну, магъа гъамус вари сатГиди лихурайиган, уждар хъуркьуваларра а...»
Улихънаси РД-йин Глава Рамазан Абдулатипов диндин СМІ-йихъди гюрюшмиш гъахъну. Душваъ Главайи ва диндин СМІ-йин терефнаан дуфнайидари гъийин йигъан ихъ ватандиъ шулайи ляхнариккан гъулухну. Мисалназ, жара йишваритъ ихъ республика варитІан къяляхъ хъайиб, гъарган дяви айиб ву, кІури фикир апІуйи. Дупну ккундуки, «Ас-салам» газатдин машаритъ учу ихъ уткан Дагъустандикан, мушваъ яшамиш шулайидарикан, аьдатарикан фукъан

вушра макъалйир гъидиклунча. Аллагъу Тааьлайин амринди гъаму ккебгънай-иб хъанара давам апІузра ният айич. Гъийин йигъаз ихъ дагъустанлуийирин уьмрин дережа за апІбан бадали, фукъан вушра ляхин гъабхура. ИмбударизтІан журналистариз думу ляхникан хъанара ужди хабар а.
Главайихъди гъубшу гюрюш гъарури чан фикрар кІури, насигъатниинди гъубшну. Пуз шулуки, дугъриданна мицдар гюрюшмиш валар диндин СМІ-йизра, гъюкуматдизра, жямаятлугъдизра, улихъ хъайидаризра мянфаятлу ву. Гъит варидариз Аллагъу Тааьла кюмек ишри!

Нумрайитъ:

маш 3

Пайгъамбарин мист Дагъустандиъ

Республика Крым тазатІан за шула

КРЫМДИН ХАЛКЪАРИЗ ДАГЪУСТАДИ КЮМЕК ТУВРА

Крым Урусиятдин республика дубхъну магъа сад йис гъубшну. Ухъу варидари гъийин йигъан душваъ шулайи ляхнариз дикъатлуди фикир тувраха, дурариз читинвал айиган, дерднаъ шулаха, дурарин хъуркьуваларикан гъеебхъган, шад шулаха. Гъи ухъуз душваъ шулайи ляхнариккан ктибтуз, ихъ республикайи Крымдиз фициб кюмек тувраш, хабар тувуз кІури, чан бици ватандиз сакъюдар йигъаризди дуфнайи РД-йин ва Крым республикайин халкъарин арайитъ мясляатвал тарабгъувалин РД-йин Народный Собраниейин председателин советник Израил Кебедовди ич суалариз жаваб тувуз разивал улупну.

– Израил Гъябибович, гъамусаят Крымдиъ фу шулаш, хабар тува. Фицдар ляхнар кІули гъахура?

– Гъамусаятдин Крымдиз гъилигган, 90-пи йисарин Урусият кІваин шула. Гъадму вахтарисдар читин дюшошар шула, дигиш валар ахью гъяракатниинди шула, улихъдинуб имдарди, хъа гъюри имбу цийиб гъелелиг улубкъну адар. ▶▶ 3

маш 6

Мягърам дарурихъди гафарчІалар гъаз апІурухъа?!

маш 7

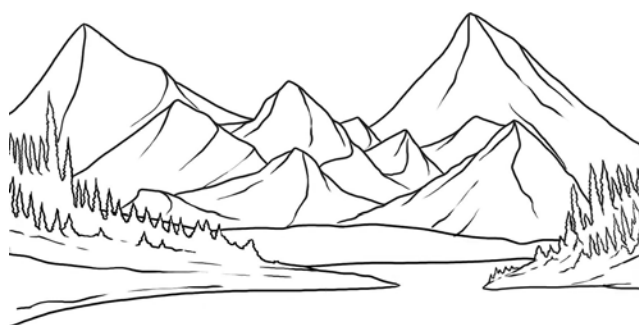
Пъэлин муртайитъ шлу ифи

Шикил зигуб сурат тувуб ву

Шикил зигуб саб фтизкІа сурат тувуб гъисаб ву, хъа суратсана кІуруш, думу саб мутму тмунубдихъан жара апІруб ву.

Мугъяммад аль-Къагъиби

Аллагъу Тааьлайин ччвурарин арайитъ «Аль-Мусаввиру» кІуру ччвур а. Дидин мяна: «Вари махлукъатарин сурат тийин дапІну, дурарин къайда дебккур». Гъарсаб махлукъатдиз Аллагъу Тааьлайи лайикъ вуйи сурат дебккна ва гъаддиинди дурар саб тмунубдихъан жара шула. Шикил зигури дарди, жарасира сурат тувуб шулу, мисалназ, скульптори апІру ляхин. Амма дугъу тувру

сурат художникди туврубдихъан тафавутлу ву. Гъаз гъапиш скульптурин сири тувру, кучуз шулу, вари терефариан рябкъюз шлу кІалиб шулу. Шикилсана кІуруш, я диди сири тувурдар, ясана дидик кучуз шулдар, думу анжагъ ихъ улариз рябкъюру. Сурат чІиви ва чІиви дару мутмйир-шейариз тувуб шулу. Му макъалайитъ ухъу фикир тувдихъа:

- Шикил зигбакан шариаьтди фу кІураш, гъаддиз;
- Шариаьтди портретар каъбан гъякънаан фу кІураш, гъаддиз;
- Шариаьтдиинди хуларитъ портретар, ясана жара шиклар гъитуз хай шулуш-шулдарш, гъаддикан.

▶▶ 4

Мусурман касдиз аьгъяди ккуну дюшюшар

Гъямд ибшри Сар Аллагъдиз *, салат ва салам Пайгъамбариз ﷺ ва чан ас-гъябариз.

Пагъаратдин (марццишнан) китаб Штун жюрйир. Марццишин апуз хай шлу штар ургуб жюре а: мархълин шид, гъюлин шид, нирин шид, гъуйин шид, булагъдин шид, йифун шид, мирккракан вуйи шид. Хъасин штар юкьуб йишваз жара шула:

- 1) Марцциб, марцц апуруб, ишлетмиш апуз карагъат даруб - думу марцци мутлакь шид ву.
- 2) Марцциб, марцц апуруб, амма ишлетмиш апуз макругъ вуйиб - му ригъдикк мани гъабши шид ву.
- 3) Марцциб, амма марцц дарапуруб, думу ишлетмиш гъапу шид ву.
- 4) Нежес гъабши шид, эгер думу шид кьуб кьуллатан, яни 216 литртан циб вуш, ясана кьуб кьулла вушра, эгер нежесди дидин ранг, ний ва тьяам дигиш гъапуш.

Гъабгъажагъ ишлетмиш апбан фасль

Гъизиликан ва арсракан дапнайи гъаб-гъажагъ, рюкьчар ишлетмиш апуз хай шулдар, гъатта думу лап бици рюкьчар вушра. Ва гъизиликан дапнайи цил кивнайибра ишлетмиш апуз хай шулдар, хъа цил арснанаб вуш гъарам дар, эгер аькьуб ва учвушназ вуйиб дарш.

Сивак ишлетмиш апбан фасль
Сивак гъаммишан ишлетмиш апуб

ужу ву, ва хъана ижми суннат ву гъудгнин жикруган, гъарсаб гъудгнин улихъ, Къур'ан убхайиз улихъ, ва гъазира гъядисар урхруган, зикир апуруб, силбарин ранг дигиш гъабхъиган, хулаъ учвруган, нивк'ан уягъ гъахъиган, нивк'уз гъагъийиз улихъна ишлетмиш апуб. Ушв дибиснайириз лисунган, завалин кьяляхъ сивак ишлетмиш апуб карагъат ву.

Гъудгнин жик'бан фарзарикан ва суннатарикан вуйи фасль

Гъудгнин жик'бан фарзар йирхъуб ву:

- 1) Маш жибк'руган ният апуб.
- 2) Маш жибк'уб. Машнан сяргъатар ярхиснаъ к'улин кушар ккергъарайи йишвхъан шархъликкна ву. Хъа яркьушнаъ саб ибхъан тму ибахъна. Машнак кахъра улч'вмар, ц'алц'мар, ч'валар, гъаму йишвар лиъдихъна дижик'ну ккунду, гъатта ч'лар гъалиндар гъахъишра. Хъа мижри гъалинуб вуш, заълан дижик'ну гъитру, хъа гъалинуб дарш, лиъдихъна жибк'уру.
- 3) Хилар жик'уб, хъуршларра кади.
- 4) К'улан кьяши хил алдатуб.
- 5) Ликар жик'уб мет'арихъанмина, зизкьарихъанмина.
- 6) Тартиб.

Гъудгнин жик'баъ айи суннатар: Бисмиллагъи пуб, шид айи гъабраъ хилар ивайиз хилар жик'уб, хъюхъ марцц апуб, вари к'улин масгъ апуб, заълан ва айт'ан ибар жик'уб, гъалин мижри жубхуб. Сабан арччул, хъа гагул ликарин ва хиларин т'убар чиб-чпигъ гъахъри жара апуб. Гъарсаб гъендем шубуб ражари жибк'уб. Къиблайихъинди илдицну дусуб, гафар дарапуб, кьат'и дарап'ди хъайихъайиси апуб. Гъудгнин жик'балан кьялахъ гъаму дюаъ убхуб: «Ашгъаду алла илагъа иллаЛлагъу вагъдагъу ла шарика лагъу ваашгъаду анна Мугъаммадан аьбдугъу ва расулюгъу. Аллагъуммажаьлини мина ттавабина важаьлини миналь мутат'агъирина. СубгъянакаЛлагъума вабигъямдикка ашгъаду алла илагъа илла Анта Астагъфирука ваатубу Илайка».

Шаклу дюшюшарий апуру суннат-гъудган

ИСТИХАРА ГЪУДГАН ФИЦИ АПУРУШ ВА ДИДИН ФАЗИЛАТВАЛИКАН

Му кьуб ракааьтдикан ибарат дубхънайи суннат-гъудган ву. Имам Гъазалии чан «Игъя» китабдиъ дибик'на: «Фуну касдиз саб ляхин апуз ккун дубхъну, амма гъадму ляхин гъапуш ужу шулуш-шулдарш к'ури к'вахъниди вуш, гъит дугъу гъаму суннат апури». Мисалназ, сар касдиз саб машин гъадаб-гъуз, ясана хал-йишв апуз ккунду, амма фици гъапуш ужу вук'ана к'ури, юк'в сикинди дар, гъади гъабхъиган дугъу гъаму суннат-гъудган апуру. Думу суннатдиз гъамци ният апуру: «Узу ният гъап'за кьуб ракааьт истихара-суннат гъудган апуз Аллагъ * бадали, Аллагъу Акбар». Сабпи ракааьтдиъ «аль-Фатигъийин» кьяляхъ «Кафирун» сура урхуру, кьубпи ракааьтдиъ «Фатигъийин» кьяляхъ «Ихлас» сура урхуру. Суннат ккудубк'балан кьяляхъ гъаму дюаъ урхуру.

аькьибати амри ва аьжили амри ва ажилигъи, фасрифгъу аьнни васрифни аьнгъу вакъдур лиял хайра гъайсу кана суммарзини бигъи».

Гъамдин кьяляхъ жвуван юк'в наанди илт'ибк'наш лигуру, гъадму ляхин апуз, даршсана дарапуз. Эгер гъадму ляхин ап'бахъинди юк'в зибгуруш, ап'иди, дарш ап'идар. Гъаму саб ражари ап'бахъан хъанара шаквал гъубзиш ап'идик'лана ап'идарк'лана к'ури, гъит хъанара гъадму суннат апури. Кьубпи ражарира дархъиш, гъит шубубпи ражарира апури ва гъамци ургуб ражаризкьан апуру. Гъамрарикан сабанкьан юк'ву фу дап'ну ккундуш к'ур, иншаАллагъ. Жабир асгъябди гъапну, Пайгъамбари ﷺ Къур'андин аятар учуз фици улупнуш, ари гъади гъарсаб ляхниз истихара гъудганра улупну.

Жара гъядисдиъ дупна: «Учвкан шлизк'ла фук'ла апуз ккун гъабхъиган, гъит кьуб ракааьт суннат апури, хъасин чаз ккуниб йипри ва дюаъ апури (Ибн Мажагъ). Аьлимари дупна: «Фуну касдиз юкьуб мутму тувнаш, думу кас жара юкьуб мутмууйихъ мягърум хъидар: Фунуриз шукур апуз кьувват тувнаш, думу артухъ хъувалихъ мягърум хъидар, фунуриз туба апуз кьувват тувнаш, думу кьабул ап'бахъ мягърум хъидар, фунуриз истихара апуз кьувват тувнаш, думу хайирлудихъ, ужубдихъ, мянфяаьтлудихъ мягърум хъидар, хъа шлиз мушавара апуз кьувват тувнаш, думу гъакъ'валихъ мягърум хъидар».

Гъаддиз гъюрматлу мусурман ч'вийр ва ч'ийр, гъит Аллагъу Тааьлайи ухъуз истихара апузра кьувват туври.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَخِيرُكَ بِعِلْمِكَ ، وَأَسْتَقْدِرُكَ بِقُدْرَتِكَ ، وَأَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ الْعَظِيمِ فَإِنَّكَ تَقْدِرُ وَلَا أَقْدِرُ ، وَتَعْلَمُ وَلَا أَعْلَمُ ، وَأَنْتَ عَلَامُ الْغُيُوبِ ، اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ « هُنَا تَسْمِي حَاجَتِكَ » خَيْرٌ لِّي فِي دِينِي وَمَعَاشِي وَعَاقِبَةِ أُمْرِي أَوْ قَالَ : عَاجِلْ أَمْرِي وَآجِلْهُ ، فَأَقْدِرْهُ لِي وَيَسِّرْهُ لِي ثُمَّ بَارِكْ لِي فِيهِ ، اللَّهُمَّ وَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ « هُنَا تَسْمِي حَاجَتِكَ » شَرٌّ لِّي فِي دِينِي وَمَعَاشِي وَعَاقِبَةِ أُمْرِي أَوْ قَالَ : عَاجِلْ أَمْرِي وَآجِلْهُ ، فَأَصْرِفْهُ عَنِّي وَاصْرِفْنِي عَنْهُ وَاقْدِرْ لِي الْخَيْرَ حَيْثُ كَانَ ثُمَّ أَرْضِنِي بِهِ .

«Аллагъумма инни астахирука би илмика ва астакьдирука бикьудратика ва ас'алука мин фазлик'ал аьзими фаяннака такьдиру ва ла акьдиру ва тяламу ва ла аьламу ва анта аьлламул гъуюби. Аллагъумма ин кунта тягламу анна гъазаль амра (гъамушваъра жвуван ният к'ваин апуру) хайрун ли фи дини ва мааьши ва аькьибати амри ва аьжили амри ва ажилигъи, факъдургъу ли ва яссиргъу ли сумма барик ли фигъи. Аллагъумма ва ин кунта тягламу анна гъазаль амра (гъамушваъра жвуван ният к'ваин апуру) шаррун ли фи дини ва мааьши ва

Къур'ан урхувал ва жандин сагъ'вал

Нидерландарин психолог профессор Ван дер Ховендди аьдатнан дару ц'ийи ляхин ашкар апуваликан мялум гъап'ну. Дугъу тасдикъ апура, фицики тажрубийр гъахъбинди Гирами Къур'ан урхували ва Аллагъу Тааьлайин «Аллагъ» к'уру ччвур текрар апували инсандин сагъ'вализ ужуб терефнахъинди тясир апуру. Гъадму ахтармиш апбан ляхний варит'ан артухъди мюгътал ва аьламагъ хъуз гъитру далил гъадму вуки, Ван дер Ховен учв мусурман кас дар.

Профессори чав гъап'ну ашкарвалин ляхин дериндиан ахтармишар гъахъбинди тасдикъ апура. Гъадар ахтармишар дугъу шубуд йисандин муддатнаъ жюрбежор ксарин зиин гъухну. Гъадрарикан саб жерге ксар мусурманра дайи, хъа гъеле бязидариз аьраб ч'алниинди гъич саб гафкьана аьгъдайи. Вари пациентариз «Аллагъ» к'уру гаф дюзди пуз

улупнийи. Натига аьламагътануб гъабхънийи, асавуди уьмрик умудвал ктарди вижнасузвал кайидарин ва хасият жигъатнаан гъизгъин гъялнаъ айидарин.

«Аьраб ч'алниинди урхуз аьгъю ва кми-кмиди Къур'андихъна илт'ик'ру ксар пис хасиятнан уьзрарихъан уьрхюру. Аьраб ч'алниинди «Аллагъ» к'уру гаф текрар апувалира инсандин сагъ'вализ ужуйи тясир апуру», - гъамци к'ури тасдикъ апура психологди. Гъаддихъди сабси дугъу гъаврикк ккаъганси, «Аллагъ» к'уру гафнаъ айи гъарсаб гъарфну психологийин уьзрар сагъ ап'баъ чан метлебувал уйнамиш апуру. Сабпи ачухъ «а» гъарфну ил хъагъару терефарин гъурулушдиз ужуб ляхин гъабхуз кюмек тувру. Хъа «гъ» гъарф мелзналан алдапували гъурдларлик'ар ва юк'в къайдайи ипуз ва гъаддихъди сабси юк'в къайдайиинди либухуз тясир апуру.

ИБАДАТДИКАН

Учредитель Благотворительный фонд «Путь». Газета печатается по согласованию и одобрению Духовного управления мусульман Дагестана	Заместитель муфтия РД Махди-хаджи МУТАИЛОВ	Шарафудин ДАШДЕМИРОВ	Газета зарегистрирована Федеральной службой по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций.	Сдано в печать 01 апреля 2015 г. в 18:00 Адрес редакции 367015, РД, г. Махачкала, ул. Аскерханова 13а.
Редакционный совет Председатель редакционного совета муфтий РД Ахмад-хаджи АБДУЛАЕВ	Главный редактор Азиз МИЧИГИШЕВ	Дизайн, вёрстка Мухаммад МУСАЕВ Иса ОМАРОВ	Свидетельство о регистрации ПИ № ФС 77-42079 от 24 сентября 2010 г.	Телефоны: Редакция: (8722) 51-85-22. Подписка и доставка по г. Махачкале: 914-222. по Республике Дагестан: 8-988-699-28-24.
	Редактор Ансар РАМАЗАНОВ	Менеджер Мухаммад ХИРЯСУЛАЕВ Абдулсабир АХМЕДОВ	Отпечатано в ООО «Дом печати» по адресу: пр-т Акушинского, 20. Заказ № _____	Тираж 2. 150 экз.
	Канонический редактор Мухаммад-Рамазан РАДЖАБОВ	При перепечатке ссылка обязательна. Набрано и сверстано на компьютерной базе газеты «Ас-Салам».		E-mail: info@assalam.ru; www.assalam.ru

Пайгъамбарин ﷺ мист Дагъустандиз

Мистар Аллагу Тааьлайин жилин вуйи хулар ву. Пайгъамбарин ﷺ гьядисдиз дупна: «Фуну касди гьюдран мукъсибкъана мист тикмиш гьапшиш, дугъаз Аллагу Тааьлайи Женнетдиз хал тикмиш апиди». Мист айиваликан жажаради гьарсар касдизси, вари жямьяатлугъдизра аьхю мянфяабт а.

Ансар Рамазанов

Ухьуз тарихдиан агъяхьузки, ихь Пайгъамбари ﷺ гьижра гьапган, дугъу чаз хал-йишван фикир дарапди сабпи нубатнаан мист тикмиш апбахъ гьахьну. Ари гьациб заан ляхин вуди гьабхьну Пайгъамбариз ﷺ мист дивувал. Гьямд ибшири Аллагу Тааьлайиз, вари дюняин мусурмнари мистар тикмиш апбаз аьхю фикир тувра. Магъа гьамус ихь Дагъустандизра Европайи варитган аьхю

мист дивуз ккебгъна.

8-пи марти Мягъячгъала ва Каспийск шагърарин арайиш вари республикаин мажлис гьабхьну. Думу серенжем Европайи диндин варитган аьхю центр ккебгъуз клури клули гьубшну. Думу комплексдин варитган аьхю дарамат мист хьибди, ва душваь саб йишв'инди 50 000 касдихьан гьудган апуз хьиди. Думутанна гьайри, думу комплексдиз мусурмнarin Духовный управление, Дагъустандин ва Исламдин

музей, машина дерккру площадка ва гьацира жара диндин ва социалин объектар хьиди.

Думу мажлисдиз ихь республи-

каин вари районар шагърарин инсанар уч гьахьну. Мажлис клули гьабхурайи Казим-гьажи гьапиганси, мист ихь Пайгъамбарин ﷺ ччвурнахъ хьайиб хьибди! Хьа Духовный центр - Иса пайгъамбарин ччвурнахъ, университетсана клуруш - Халидшагъ аль Багдадийин ччвурнахъ.

Мажлис гирами Кьур'андиан аятар урхьбинди Хасмугъаммад-гьажи Абу-бакаровди ачмиш гьапну. Улхрударин арайиш Дагъустандин диндин ва политикаин гьуллугъчир, аьлимар айи.

Му дугъриданна вари халкъари тикмиш апру комплекс хьибди ва думу мистаз сабпи кюмек Дагъустандин муфтий, шейх Аьгмад Афандийи ва душваз уч духьнайи аьлимар, хьларитувну.

Гьит Аллагу Тааьлайи му ужуб ляхниз фициб кюмек шли тувнушра, дугъаз женнет къисмат апри!

Республика Крым тазатан за шула

1 « Инсанар таза къанундихьди, цийи ляхнарихьди таниш шула ва гьаци яваш-явашди Урусиятдин жямьяатлугъдиз учввра. Думу ляхин хьанара читин апура душваь саб жорейинра рякъ адрували, душваз паром ва авиаперевозкьиртган ишлетмиш апуз шуладар. Ав, думу дигиш'валар асиллагъ читинвалар адарди хьуз мумкин дар. Хьа гьюкуматди чан вахтнади туврайи кюмекнаан му ляхин дурариз гизаф рягъат дапна. Инсанар, гьюзимбу уьмриь ужудар хьуркувалар шул клури, умудлу ву ва гьюкуматдира чпин терефнаан, инсанарин яшайиш за апуз клури, гизаф зегьмет зигура. Крымдин гележег лап заан дережайиш шул клури якьинди пуз шулу.

– Крымдиз дуламиш шулайидарин менталитет, дурарин уьмрин къайда фициб ву?

– Думу полуостровдиана гьушубси, ихь республикаинна дидин гизаф ляхнариь сативал айиб дишлади уларикк ккабхьру. Душваьра ихь республикаийи гизаф жорбежор миллетар яшаммиш шула: крымдин татарар, украинлуйир, армянар, грекар, цыганар, жугьтар, болгарар ва гь.ж. Думутанна гьайри, магъа йиз гафар жарадарира тасдик апур, Крымдин агьлуйирин ва дагъустанлуйирин касият гизаф чиб-чпиз тьлукъ шула: ляхнихь юкв хьайидар, гаф-чалнаь агьырвал улуплурдар, тербиялудар, ахьудариз гьюрмат апрудар, хьа хизансана клуруш, чпин уьмрин асас пайди дебккна. Дурарин халкъарин ихь республикаийихьна, ихь ватанагьлийирихьна аьхю гьюрмат уьбхюра.

– Дин саб вуйиган, къюби республикийрин арайиш аьлакьйир хьанара ижмиди вушул?

– Дугъриданна Крымдиз Ислам дин тазади за шула. Мистар тикмиш апура, диндихьна гьюрудар йигълан-йигъаз аргуь шула. Думу терефнаь асас ляхин Крымдин муфтий Эмирал-гьажи Аблаевди гьабхура. Эмирал-гьажиийи саб фици вуш гьапну: «Украинаийихьан жара духьну, Россияийихьди сатли гьахьган, диндин рякъ хьабкьди клури, фикир гьабхьнийич (асас вуди Турцияийин терефнаан хьабкьор клури) ва

гьич клулизкъан гьафундарич, гьамци Аллагу Тааьлайи жара терефнаан рякъ ачмиш апур клури. Магъа дагъустанлуйир дуфну, учуз лап аьхю кюмек тувра».

– Израил-гьажи, думу кюмек фтиинди тувра?

– Фициб-вушра кюмек тувуз ккун гьабхьган, сабпи ражари думу Крымдин правительствойихьди ва дурарин муфтиятдихьди мясляьт апури шулу. Хьа кюмексана клуруш, саб фтиинди-вушра ккудуклурадар, яни жорбежор кюмек тувра. Дагъустандин Глава Рамазан Аьбдулатиповдин ва Дагъустандин мусурмнarin Духовный управлениеийин кюмекниинди къюби республикийрин представителар гьюрюшмиш гьахьну ва душваь дурари чиб-чпиз кюмек тувуз къарар адабгъну. Думутанна гьайри, Крымдиз дагъустанлуйири ккергънайи жорбежор ляхнарра а. Мисалназ душваь мусурмнарив ибадат апуз мистар гьурк'радар, гьаддиз дагъустанлуйири душварий ккергънайи мистар ккудуклуб ва жорбежор йишварий цийи мистар тикмиш апуб чпина гьибисну. Гьийин йигъаз урч'уб фукан вахтна ккудуклуз даршули дерккнайи мистариз кюмек апура.

– Узуз аьгьюбдиинди, фукан вушра жара кюмекарра гьахьну. Гьадрикан хабар тува.

– Учү ич ляхин йис къяляхъ, Крым Урусиятдиз дахил гьабхьубси, ккебгъунча. РФ-ийн цийи республикаийиз сарпир вуди гуманитарный кюмек тувуб Дагъустан ву. РФ-ийн Глава Рамазан Аьбдулатиповдин табшурмишнинди Дагъустандин Крымдиз 8 камаздизди 80 тонн сурсатар хьтагъну. Му къюб республикаийн аьлакьйир лап заан дережайиш дерккбан бадали, гизаф зегьмет гьизигну. Къюби республикийриь айи вузарин чиб-чпихьди аьлакьйир арцна. Яни саб гафниинди гьийин йигъаз дагъустанлуйирин терефнаан гизаф кюмек дубшна. Мидихьди сабси «Гьякьлу багъаллувалар» клуру проект ачмиш дапна.

– Думу акцияйикан учузра гьеебхьунчуз, дидкан яркъуди кидиб-

тайчва. Проектдин метлебу ву?

– Дагъустандин адлу, нашидар урхру Гьядис Сабиевди Крымдин нашидар урхру Рустам Мамаевдихьди сатлиди «Гьякьлу багъаллувалар» клуру проект ачмиш дапна. Думу проектдин метлебра инсанариз Исламдин утканваликан, багъаллуваликан, Пайгъамбарин ﷺ уьмрикан хабар тувуб, хизандиз фицдар аьлакьйир духьну ккундуш, ктибтуб вуйи ва гь.ж. Гьадму акция себеб вуди, гизаф инсанари чпиз дидкан аьхю мянфяабт ктабгъну.

– Израил-гьажи, Пайгъамбарихьна ккунивал улупури гьапну «Дагъустан – Крым» автопробегдиканра дарпиди гьибтуз шулдар.

– Думу автопробег тешкик апуз клури ният гьабхьган, учу Дагъустандин Главайихьан вуйи кагъаз хьади Крымдиз илт'иклунча ва душваьсана клуруш министрарин Совет уч дапну, автопробегдиз иштирак шулайидар фици гьюрюшмиш дапну ккундуш гьулхнийи. Думу акцияийн мяна карикатурийири гьаршувал улупуб ва къюби республикийр багахъ апуб вуйи. Фикир апинай, ихь республикаийан 200 машин ацну дагъустанлуйир гьушну ва дурари гьациб жорейиинди, сарин терефназдира члурувал дарапди, диндин душмнарив жаваб тувну. Ари гьамдиз клуру утканвал, диндин марцивал.

– Багарихьди, кюмек вуди, Крымдиз сабсана гуманитарный рейс гьапна, клури гьеебхьунчуз. Му гафар кайидар вуйин?

– Ав, думу гафар кайидар ву. Гьаму

йигъари ихь республикаийи Крымдиз хьтауз сурсатар уч апура ва багарихьди дурар чпин йишвахьна рукьур клури, умуд кивдихьа.

– Израил-гьажи, саспи инсанарин, му ляхнар фу бадали апурайидар ву, клури суал шула. Уву дидиз фициб жаваб туврава?

– Ав, диддар суалар арайиз гьюз мумкин ву. Ухьхьан думу суалназ гьамциб жаваб тувуз шулу: вари туврайи кюмек анжагъ Аллагу Тааьла бадали туврайиб вуйихь. Ихь жара ният адарихь, дурарин гьи мюгътаж'вал а, дурар ихь гьардшар, гьуншйир ву ва ухьу дурариз жвувхьан шлу кюмек тувну ккунду. Аллагу Тааьлайиз, гьарурин фициб ният аш, аьгъа.

– Израил Гьябирович, учухьди гьюрюшмиш духьну, гьийин йигъаз Крымдиз дапнаийи ляхнариккан хабар тувбан увуз аьхю чухсагъул. Аллагу Тааьлайин амриинди Крым ликрийн дугъубжвур клури, умудлу вухьа.

– Амин.

Сюгъбат гьубхур Аьзиз Мичигишев

Шикил зигуб сурат тувуб ву

1 «

Чиви дару шей'ар кауб

Аллагу Тааълайин чиви дару махлу-кьатар, яни завар, жилар, гьарар, дагъ-лар ва гъ. ж, ясана инсанди чан хилариинди гъапдар: хулар, машина ва гъ. ж. – гъамрар вари кауб алимарин саб гафниинди хай шулу. Гъаз гъапиш инсандиз хилариинди апуз хай шлуб каплузра хай шулу, эгер думу инсанари, гъаддиз ибадат апуз клури, капрайиб дарш. Мисалназ, ригъдиз ибадат апрудар а, хьадариз, гьарариз, хачариз, думу дюшошдиъ дицдар ксариз мурар кауз хай шулдар. Гъаци клура адлу алимар Ибн Аббидинди ва Ибн Гъажари. Чиви дару шей'ар кауз хай шлувализ далил вуди алимари Абу Гъурайрайихъан вуйи Пайгъамбарин ﷺ гъядис киваин дапна: «Жабраил малаикди Пайгъамбариз ﷺ гъапну: «Хачран клул

алдабтI йип, думу гьарси хъуз» (Абу Давуд, ат-Тирмизи).

Ибн Аббасдихъан вуйи Пайгъамбарин ﷺ гъядисдиъ дупна: «Эгер шликла саб шикил каппиш, Аллагу Тааълайи гъадму касди думу чиви дарапдикъан гагъди, дугъаз аъзаб туври гъузди, хъа дугъхъан думу чиви апуз гъичра даршул» (Бухари).

Му гъядисдиъ чивиб капбакан дупна. Хъа чиви дарударикан мушваъ дупнадар. Дидиз далил вуди ибн Аббасдихъан вуйи гъядис киваин дапна: «Шиклар каърур цигъ хьиди, гьарсаб капру шиклихъан дугъаз дидхъан жегъеннемдиъ аъзаб туврур халкъ апиди. Эгер уву шиклар каъруш, гьарарин, яни ил алдру шейарин шиклар зиг» (Бухари, Муслим).

Ил алидар кауб

Чивибдин, мисалназ инсанарин, гъайванатарин шикил зигуб. Чиви мутмирин шикил зигбан гъакънаан алимарин арайиъ хилаф а.

Му суалнан гъакънаан клуруш, имам Маликдин мазгъабдин алимари ва Гъанбали мазгъабдин алим Ибн Гъамданди, эгер исихъ улпнайи шартлар тамам апуруш, чивиб каплуз хай шулу, дупна:

- гъадму капрайибдин суратну, стату-эткйириси, сирин тутрувуб. Эгер мисалназ цалик, кляжук ва магъа гъамцдарик каъруш, думу макругъ шула;

- Гъадму чивибдикан капруб тамамди дархъуб, яни гъадму ктарди яшамаш хъуз даршлу сабуну гъендем ктарди хъуб. Мисалназ инсан каъруш, клул алдарди кауб.

Эгер думу шиклар ликар иливуз шлуб-сиб йишвак каънаш, яни гъюрмат адру жюре, ясана гъаци капруки, дидхъан яшамаш хъуз даршлуганси (жандин саспи гъендемар ктарди), му дюшошдиъ гъадагъа шуладар, хъа карагъат ву.

Дидиз далил вуди Аъшайихъан вуйи гъядис хура: «Жакъв капнайи перде айич. Гъар ражари, фужкIа хулазди учлвруган, думу дугъаз гъаншарди дебккну шуйи. Пайгъамбари ﷺ узуз гъапну: «ИлтIибкI думу, дугъриданна гъар ражари хулазди учлвруриз думу рябкьруган, гъаму дон'я киваин шулуз».

Пайгъамбарин ﷺ асгъяб Муаввийи шиклар кайи динар адаъну. Халиф Абдул-Маликди динар пулиъ чан шикил адабтIну. Му ляхнар асгъябарин ва табиинарин вахтари гъахъну.

Гъацира далил вуди саспи асгъябари шиклар кайи пердйир ишлетмиш апувал хура. Имам Бухарийихъан ва Муслимдихъай вуйи гъядисдиъ Зайд ибн Халид аль-Жувайнийи шикил кайи перде ишлетмиш апууйи, клури дупна.

Имам Шафийийин, Абу Гъанифайин ва имам Аъгмаддин мазгъабдин саспи алимари ил али мутмиир, инсанар вушра, гъайванатар вушра ва жакъвар вушра, фаркъвал адар, дурар кауз хай шулдар, клура. Ва диди сирин

туврुшра тувурдаршра фаркъвал адар. Имам ан-Нававийи думу ваританна ахъю гунгъадикан саб ву дупна. Гъаз гъапиш Пайгъамбарин ﷺ гъядисдиъ дупна: «Дугъриданна, Гъиямат йигъан ваританна ахъю аъзаб сурат туврудариз хьибди» (аль-Бухари, Муслим).

Гъаму гъядисдиъ тафсир туври, имам Нававийи мушваъ гъадариз ибадат апуз клури ният ади сурат туврударикан дупна, клури дибикIна. Гъацира мушваъ, шли Аллагу Тааълайин махлукуьатарикан шлинкIа вая фтинкIа сурат тувраш, гъадарикан дупна. Му дюшошдиъ дурар куфриъ ахъру, хъа дициб ният адарш, куфриъ ахъурдар, ахъю гунгъар апурайир, яни фасикъ шулу.

Дидиз далил вуди дурари Аъшайихъан вуйи гъядис киваин апура: «Пайгъамбар ﷺ нубатнан походдиан Мединайиз къяляхъ гъафиган, дугъаз узу раккнихъ гъебхнайи шиклар кайи перде гъябкъган (мушваъ чиви мутмирин шиклар клура), дугъу думу гъачъябгъю ва машнаанра дигиш духъну гъапи: «Я Аъиша, Гъиямат йигъан ваританна читин аъзаб Аллагу Тааълайиз махлукуьатар халкъ апбаъ ухшарвал улупрудариз хьибди» (аль-Бухари, Муслим).

Ибн Аббасдихъан вуйи Пайгъамбарин ﷺ гъядисдиъ дупна: «Шиклар каърур цигъ хьиди, гьарсаб капру шиклихъан дугъаз жегъеннемдиъ аъзаб туврур халкъ апиди. Эгер уву шиклар каъруш, гьарарин, яни ил алдру шейарин, шиклар каъ» (Бухари, Муслим).

Бицидариз вуйи уюнжагъар ва дурари каъру шиклар

Шиклар зигбар ва бицидариз вуйи уюнжагъар, мисалназ, шубариз вуйи жаквлар, суратназ хуб - му дюшош ахъону пай алимари клул'инди гъал дапна ва хай шулу клури дупна. Мици клура шафиттари, маликитари ва гъанбалитари.

Аль-Къади Иязди гизафси алимари-хъан мурариз далиларра улупна. Гъаци клура имам ан-Нававийи, «Сагъигъуль Муслим» китабдиан вуйи гъядисдиъ тафсир туври: «Сирин тувру гъарам дапнайи суратарик бицидариз вуйи уюнжагъар кахърадар, дурар хай шулу, клури ухъухъна дуфна. Думу суратназ дубхнайиб инсандин, гъайванатарин жасад вушра, ясана жара жакул вушра, фаркъвал адар, дурар хай шулу».

«Нигъаятуль Мугътаж» китабдиъ Ибн Гъажари дибикIна: «Шубариз вуйи уюнжагъариз сурат тувуз хай шулу. Дидин гъикматвал гъаддиъ вуки, гъадарихъ-

ди тамшйир апури, думу бицидариз тербияламиш апуз рягъат ву».

Му гафариз далил вуди алимари Аъшайихъан вуйи гъядис киваин апура: «Пайгъамбарин ﷺ багахъ узу жаквларихъди тамшйир апурайиза ва узухъди тамшйир апура жара йиз юлдшар шубарра шуйийи...».

Алимари сирин тувру, сурат тувру жаквларинна шикил капнайидарин арайиъ фаркъвал апурадар. Аль-Гъалимийи думу саб шубарин тамшйир апури веледариз тербия тувуз дубгъбиинди ккудубклурадар, гъаддихъди дурарин юкварихъ шадвал ипубра шула, дупна.

Абу Юсуфди игрушкйир масу тувуз хай шулу, ва бицидариз дурарихъди тамшйир апузра ихтияр а, клура. Уюнжагъар ва жаквлар гъазур апуз хай шулу ва дурарилан гъабхъи пулра гъалал ву.

Шиклар гъарам вуйин?

Ихъ вахтна айи шикларин гъакънаан клуруш, алимари гъамци дупна. Гъоздик, ясана штук атлабгнугъу рябкьру сурат хай шулу. Гъадарик кахъра шикларра. Гъаз гъапиш фотографди саб бици гъелдин арайиъ аппаратдианмина гъоздин отражение тувру, думу чан памятьдиъ гъибтру ва принтерихъан кляжукна чап апуру. Мушваъ шикил зигбан, ясана хиларихъди сурат тувбан ляхин гъябгъурадар. Ав, гъяцIли баяр, я гъяцIли шубар, ясана гъаци лигуз хай даршлу шиклар кауб гъарам ву.

Чиви мутмирин шиклар кауз гъарам вуйи себбар:

1.Махлукуьатар халкъ апбаъ Аллагу Тааълайиз ухшар хъуб шулу.

2.Саб мутмуиз сурат тувган, вая думу жвуван хилариинди гъапган, думу лап заанди, лап гъюрматниинди дебккру, хъа думу ляхни инсан улдугуз гъитуб мумкин ву. Мугъяммад пайгъамбариз пайгъамбарвал тувган, ва дидиз улихънара, дугъаз инсанари суратариз, хачариз ибадат апури рякъюри гъахъну. Гъаци вуйиган, Ислам диндиъ, дицдариз ибадат

апулси, ибадат апуз себбар шлудар каузра ва хилариинди дицдар жасадар гъазур апулбра гъадагъа дапна. 3.Гъванарикан идолар, жасадар кадаъну, гъадариз ибадат апури гъахъи къяфирариз ухшар хъуб шулу. Гъаци вуйиган, Пайгъамбари ﷺ ригъ гъудубчлвру ва ригъ алабхъру вахтарра гъудгнар апулбра карагъат гъапну, ригъдиз ибадат апрудариз ухшарвал дархъуз.

4.Шиклар ади хъували душваз малаикар гъювализ манигъвал апуру. Гъядисдиъ дупна: «Шиклар, ху ва вари жандкин гъусул дапну ккуни (жунуб али) кас айи йишваъ малаикар учлвурдар» (ан-Насаи, Ибн Мажагъ).

«Канзу ар-Рагъибин» китабдиъ дупна: «Хай даршлу ляхнаркан ву цалик гъварднаркан, ккуртарик, марфкларгутарик гъайванатарин шиклар кади хъуб. Эгер гъайванатарин шиклар жилин алибдик, ясана ухъу дусрубдик кади вуш, думуган хай шулу. Гъаз гъапиш жилин алибди ликарик вая ихъ кланакк шулу, хъа цалик кайиб, за дапнайиб хачаризси гъюрмат айивализ ухшар ву».

Гъар ччивариинди, хъа инсан илимдинди дакъатлу ву

ГУРХУН ГЪУЛАН АЪЛИМАРИН УЪМРИКАН

Инсан гужал ва къуватлу шулу къюб булагъдиан: чав ужуб ният гъапиш ва Аллагъу Тааьлара дугъаз кюмек гъахъиш. Ав, илмин къуват гъадабгъбан бадали, саб къадар жандин сагъвалра ади ккунду. Дюн'яйин инсандиз Аллагъу Тааьлайи тувру девлетарикан варитан багъалуб жандин сагъвал ву. Ухъу йимишдин гъар ужу хъпан бадали, гъарин къаблхъ йишв тартиб апурухъа, лазим къадар пейин хъабхъну, шид тувурхъа. Гъадму месэлайик гъисаб ву инсанра, эгер йигъан цийи агъювалар гъадагъури адарш, дугъан фагъмин къадар саб йишв'ин дугъубжвур. Инсан вари терефарихъан дакъатлу хъпан бадали, думу илимдин агъювалариин, Аллагъу Тааьлайи улупнайи рякъ'ин машгъул духъну ккун.

Илимдихъди дакъатлу ва Пайгъамбарин ﷺ сунайхъди гъягърудар, жара мягъялариъси, Кирах мягъялиъ Гурхун гъулаъра ади гъахъну. Гъадарикан ву алимар малла Асланбег аль-Гурхуни, малла Мягъяммад Аъли аль-Гурхуни, малла Аъзиз ибн Абдулла (1913-1995). Аъзиз ибн Абдулла 1913-пи йисан Гурхун гъулаъ аьдатлу нежбер Сулеймандин хизандиъ бабкан гъахъну. Аъзиздин абайинна адашдин чпин Мугъяммад, Ибрагъим, Сулейман ва Аъзиз клуру баярикан сардиканкъана илимлу кас хъпахъ гизаф юк'ив хъади гъабхъну. Думу баярикан илимдихъ лап юк'ив хъайир ва зигъимлур вуди гъахъну Аъзиз, гъаци вуйиган дурари дугъахъ урхуз гъитбаз ахъю фикир

тувру. Аъзизди сифте чпин гъулаъ алимар малла Асланбеган ва малла Мягъяммад Аъдин хиликк илимдин агъювалар гъадагъуру. Дурарихъ дугъу жорбежор Шариатдин китабар урхуру. Чпин гъулаъ убхивал тамам гъабхъиган, думу Хянягъ гъулаъ алим малла Шябан-эфендийихъна гъягъуру ва дугъу душваъ «Шаргъюл мягъялли», «Ибн Гъяжар», «Усулул фикъгъ», «Тафсируль Къур'ан» ва гъ. ж. китабар урхуру. Аъзиздин адлу алим, Накъшбанди тарикатдин шейх Зияуддин Юсуф-гъяжи ал-Курихийихъ агъювалар гъадагъуз гизаф улар хъайи, сякъюдар дарсар гъадагъну, хъа амма тамамди дугъахъ илим гъадабгъуз заманайин читинвалари мумкинвал тувундар. Дугъан китаб «Жамиуль гъясанат» Аъзизди тамамди гъудубгъну. XX-пи аьсрин 30-пи йисарихъна, Советари алимарихъди женг гъабхайиз, Аъзиз ибн Абдуллагъ чав гъадагъу

илмин агъювалар хъана дериндиан агъю ва яркъу апуз, чпин мягъялин ва Харали, Чиркил, Хырах мягъяларин алимарихъна: Тивак Абдулла эфенди, Ханмугъяммад эфенди ибн Аъжук, Хюрикк гъулаъ Малла Гъюсен ибн Сефер, Мугъяммад ибн Мугъяммад-бег-гъяжи, Малла Гъясанбег, Къужник Малла Мазагай, Малла Аъли, малла Аълихан, Татил малла Ислам - ва гъаци жарадарихъна гъягъуру. Илимдихъ лицури, Табасаран ва гъунши Къяйтагъ гъуларихъ дугъу аьраб, тюрк, азербайжан, къумугъ, урус ва дарги чалар агъю апуру ва циб вахтна тиб илимдинна машгъул шулу.

Атеистарин гъизгъин йисари дугъахъна НКВД-йин ва райкомдин гъякимар, Шариатдин ляхнар халкъдин арайихъ дурухан бадали, гъадагъа диври, гъюри гъахъну. Думу дурарин гъадагъайиз дилилигди, вааьз-насигъатар гъахури гъахъну, Дугъу чан сабпи устазар Алла-

гъу Тааьлайин рягъматдиз гъягъалан къяляхъ, Ватандин Ахъю дьвдин къяляхъ йисари тап чаз Ахъиратдиз дих ап'айизкъан имамвал апури гъахъну. Колхозар тикмиш ап'бан къяляхъ гъадушваъра лихури, дьвдин вахтари Зегъметнан фронтдигъра вафалуди гъилихну. Гъюкуматди 1991-пи йисан вари динариз ва динлу ксариз рякъ ачухъ ап'бан къяляхъ Аъзиз ибн Абдуллагъди чпин гъулан мист, рас дап'ну, къайдайиккна хуру ва Шариатдин ляхнар-карар хъана заан дережайиинди гъахуз хъюгъуру. Чан баяриз, хутлариз ва жара тьялимариз: чпин гъулан ксар Ибрагъимов Гъясан – гъаму вахтна гъулан имам, Агъмамд – Дербент шагъри клулин мистаъ гизаф йисари имамвал гъапур, Абдуллаев Рамазан, Хустил гъул'ан вуйи Аълимьягъмамд, Хюрикк гъул'ан Адам, чан хтул Аъзизов Ниматулла - Огни шагърин клулин мистаъ имамвал апури гъахъир – гъамрариз варидариз Илимдин агъювлар тувуз хъюгъуру. Аъзиз ибн Абдуллагъдиз сар бай Абдулла ва Аминатна Муминат клуру къюр риш гъахъну, Аллагъу Тааьлайин рякъюьди гъягърудар. Дугъан рякъ хтул Ниматуллагъди гъибисну ва дугъан китабханайикан дугъу чаз ахъю мянфяагъ ктабгъура.

Мялумат тувдар:

Аъзизов Ниматулла Абдуллаевич - хтул. Ибрагъимов Гъясан - Гурхун гъулан имам.

Гъибик'ур Урт'ларин Ханмугъяммаддин бай Абдул Мут'алиб-гъяжи Гъязрати Аълиев ву.

Чухсагъул пуз агъдру веледар . . .

Бай вушра, риш вушра, исихъ улупнайи ляхнарикан к'ваинди гъибтай:

- Яв 1 йис дубхънайиган, дадаи увухъди марцишнара апууйи, хъа чухсагъул пувалин ерина уву гъарйишван ишури гъахъунва.

- Яв 2 йис гъабхъиган, дадаи увуз ликар алдагъуз улупуйи, амма дадаи дих гъап'ган, уву гъергуйва.

- Яв 3 йис гъабхъиган, дадаи увуз ици хураг гъязур апууйи, хъа уву гъаб жил'инди гат'абхъуйва.

- Яв 4 йис гъабхъиган, дадаи шиклар кауз клури увухъна ручка тувуйи, хъа уву цаларик шиклар кауйва.

- Яв 5 йис гъабхъиган, дадаи ув'ин уткан, марци палат алабхъуйи, хъа уву думу кабц'ну гъуйва.

- Яв 6 йис гъабхъиган, дадаи уву школайиз гъауйи, хъа уву гъягъурдарза клури, ишури шуйва.

- Яв 10 йис гъабхъиган, яв гардандиъ архъуз ккунди, думу уву школайин гъяйиз ккилигуйи, хъа уву, гъафир, дишлади яв хулазди уч'увуйва.

- Яв 18 йис гъабхъиган, думу яв школайин ахъиримжи йигъан ишуйи, хъа уву дугъкан увуз машин гъадабгъуб ккун апууйва.

- Яв 20 йис гъабхъиган, дадаи увкан хизандихъди хъуб ккун апууйи, амма уву вари вахт дустарихъди адапуйва.

- Яв 25 йис гъабхъиган, дадаи сумчир апуз клури, фукъан харжар гъап'ну, амма уву яв хпирихъди дадайихъан шлубкъан ярхла духъну яшамаш шуз хъюгъунва.

- Яв 30 йис гъабхъиган, дугъу, яв ве-

ледариз фици тербия тувну ккунду, клууйи, хъа уву «йиз уьмриз манигъ'вал мап'ан» клууйва.

- Яв 35 йис гъабхъиган, дадаи увуз чахъна хялижвди гъач клури, теклифар апууйи, хъа уву вахт адарзуз, клури шуйва.

- Яв 40 йис гъабхъиган, дадаи, «кет'ерц'назу, йиз багахъна гъача» гъапиган, уву тягънийир йивури: «Магъа абйир-бабарин читинваларизра веледари дилигну ккунду», - клууйва.

Йигъарикан сад йигъан... яв дада му

дюн'яйин гъягъиди, амма дугъан увухъна вуйи ккунивал циб хъибдар! Думу гъягъиди... ва Женнетдин сабнуб ракъ увуз хъабкъди! Эгер яв дада яшамаш шули имиди вуш – мигъитан думу сарна-сарди, думу к'ваълан магъаан, думу шад хъпан бадали, дугъу клурубдиз дилигди, увухъан шлуб вари апин. Сабанра дугъкан хъял мап'ан ва дугъаз гиран шу гафарра мап'ан. Увуз айир сар дада ву...

Абйир-бабариз лигувал ва дурар шад апувал – Женнетдин ниъматарихъна багахъ хъувал, уьмур ярхиб хъувал ва гъаму дюн'яйин ниъматар артухъ хъувал ву. Абйир-бабариз лигуру веледаризра Аллагъдин ﷻ кюмек хъибди ва гъаргандин шадвалра хъибди. Гъядиди, Женнет дадйирин ликарикк кка, клури дупна.

Аъйшат Нурмягъяммадова

Къаза-бала, хажалат улубкъган

إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ . اللَّهُمَّ اجْزِنِي فِي مُصِيبَتِي وَأَخْلِفْ لِي خَيْرًا مِنْهَا

«Инна лиллагъи ва инна илайгъи ражиуьн. Аллагъумма ажирни фи мусибати ва ахлиф ли хайран мингъа».

Мяна: «Дугъриданна ухъу Аллагъдихъан вухъа ва Дугъахъна къяляхъ хъ'такидихъа. Я Аллагъ!»

Уьмрин насигъят

Гьямд ибшри Аллагъдиз ﷺ, салават ва салам Пайгъамбарина ﷺ, дугъан хизандиана ва астгъабарина! Гъит Аллагъди ﷻ ухъу вари Чаз ккунибдиин ва Учв рази шлубдиин алаъри! Ихъ алимари тувнайи насигъятнан гафар:

- Яв абмал ва юкв чѳур аѳрударихъан ярхла йихъ. Дугъриданна, дюн'яйихъ хъергнайдари хъди, тямгъкрарихъди, чпин мал-мутму Аллагъдин ﷻ рякъюъ харж дараѳру шейтнин гъардшарихъди вахт адаѳлувалиан юкв чѳур шулу;
- Яв дин чѳур аѳрударихъан ярхла йихъ. Дугъриданна, мянфяаѳ ктру гафар аѳрударихъди уву дусбаан яв дин чѳур шулу;
- Яв уьмриз вуйи алатар, дармнар-себбар чѳур аѳрурихъан ярхла йихъ. Дугъриданна, дурар тямгъкарвалиан, чпин шагъватнахъди гъягърувалиан шулу;
- Чѳуру инсанарихъан ярхла йихъ. Ужудар ксарихъдитан дуствал маѳлан. Яв иѳрубра гъялал ибшри. Чѳуру ксарихъди дуствал гъабхурайдари хъди дуствал маѳлан, яв жини ляхнарикани дурариз хабар мутуван, дурариз маш ачухъ маѳлан. Мушваѳ дупнайибди хъди гъягъюри гъяхъиш, гизаѳ рягъят хъибдивуз;
- Султандин, яни гъякимарин, девлету ксарин, дюн'яйихъ хъергнайдари ракнарнихъан ярхла йихъ, ва дицдарихъна гъягърударихъанна ярхла йихъ: дурарин футна Дажалин футнасиб ву;
- Гунгъарихъан ярхла йихъ. Ал-

лагъу Тааълайи Адам ﷺ заан гъаѳлнийи, дугъаз сужда аѳлуз Малаикариз амур гъаѳлнийи, ва думу Женнетдиъ гъяхънийи. Амма маѳлан дупнайиб аѳлбаз лигну, думу Женнетдиан адаѳну. Гунгъар аѳруган, Аллагъдиз ﷻ хъял гъюру, дурарихъан ярхла йихъ;

- Уву ва яв мал-мутму гъардшариз бахиш аѳлин, фу дѳюнош гъабхъишра, дурариз кучлал маѳлан;
- Жагъиларин ва чѳуру ксарин дестийр ккун маѳлан, дурарихъди дуствал аѳлбахъан ярхла йихъ, гъаз гъаѳиш дурарихъди дуствал гъабхур аз ад хъидар;

- Инсанарин арайиъ айиган, машнаѳ инчѳи ади, хушди йихъ, хъа фужкѳа багахъ хъруган гизаѳ ишури, пашманди йихъ. Ухъуз аьгъюбдиинди, муъмин касдиз Гъиямат йигъан чаз дибикнайибдик варитлан артухъ ужувлар жвуву гъаѳлу гунагъ ляхнариин жвув пашман хъувалиан шулу;

- Жарари уткан гаѳариинди дамагъ аѳураш, уву уткан ккебехъувалиинди дамагъ аѳлин;

- Жунайид аль-Багъдадийи гъаѳну: «Инсандиз илмарикан ѳибѳлан хабар адаршра, думу юкъуб ляхни заан дережайиз адауру: 1) гъюдливали; 2) сакитвали; 3) жумартвали; 4) уткан хасиятну» (Файзу аль-Къадир, №3\115);

- Даѳну ккуни ляхин жара вахтназ гъибтуб – шейтниз ракнар ву;

- Агъмад ар-Рифаийи гъаѳну: «Фикир аѳуб – фикрин нур ву, ихласвал – сакитвалин нур ву, Аллагъдихъан ﷻ гучѳрувал – машнан нур ву»;

- Агъмад ар-Рифаийи гъаѳира гъаѳну: «Пайгъамбарина ﷺ салават хуваѳи Сиратѳи гъядлан гъягъюб рягъят аѳиди ва дюаъ къабул аѳруб хъибди; эгер шулуш, садакъа тувай, диди жегъеннемин ѳа мичлал аѳуру ва Аллагъдин ﷻ хъял ярхла аѳуру. Абийр-бабариз уж'вал аѳлували кечмиш шулайи вахтан аьзаѳ пчѳу аѳуру».

Саб ужувлан ляхин себб дубхъну, Женнет тувну

ИНСАНАРИН ГУНГЪАР ЖИН АѳИНАЙ, АЛЛАГЪДИРА ﷻ ИЧВ ГУНГЪАР ЖИН АѳИДИ

Инсандин хасиятарик саб ужуб хасият а, шлик думу хасият кади гъабхъиш, думу Аллагъу Тааълайихъна багахъ шул. Думу хасият – жарарин гунгъар жиниди ккирккуну гъитуб ву. Дугъриданна, Аллагъу Тааъла гунгъар жин аѳруру ву ва жарадарин гунгъар жин аѳрудар кунирра ву. Пайгъамбари ﷻ гъаѳну: «Шли гъаму дюн'яйиъ инсанарин гунгъар жин гъаѳиш, дугъан гунгъар Аьхиратдиъ жин аѳиди».

Сар касди саб аьламанган ихтилат ктибтунзу. Саб ражари Мадинайн агъалийрикан сариз нивкѳуѳди Пайгъамбар ﷻ гъяркъну. Пайгъамбарихъди ﷻ аьлакълу нивклар гъякълудар шулу. Нивкѳуѳди Пайгъамбари ﷻ думу касдиз Меккайиъ фулану кас а: «...Дугъаз шаду хабар тув, думу узухъди Женнетдиъ хъиди, иншаАллагъ», - кѳури гъаѳну.

Му кас Меккайиз душну, инсанарихъан думу касдикан гъерхру. Дугъу гъерхдарикан сарира, думу кас наан аш, гъаѳундайи, думу касдин чѳвур гъебхъиган, инсанар жара терефназди

илтѳиѳури гъяхънийи. Гизаѳ читинвалар ккадаъну, аьхир чав агурайиъ гъидихъган, дугъаз думу варитлан чѳуру пис кас вуйиб аьгъю шулу - гъудган дараѳруру, гунгъари алаѳнайир...

Мадинайн агълуѳи дугъаз гъаѳи: «Уву гъаѳлу ужувлан ляхин аш ва, Аллагъди ﷻ думу къабул гъаѳлуншул, кѳури фикир аѳурайиб аш, узуз кидибта». Дугъу жаваб туву: «Увуз рякъюрайиганси, йиз дицистар, Аллагъди ﷻ къабул аѳру кѳури умуд кайи ляхнар сабра адариз». «Къван аѳлин – ккун гъаѳлу гъерхрайири, - белки, сабкъан ужувлан ляхин ашул?». Меккайин агълуѳи гъаѳну: «Узу швушв хруган, дугъан фуниъ жарарикан вуйи велед айи. Дугъу узкан ккун гъаѳлну: «Уву йиз гунагъ жин аѳлин, Аллагъди ﷻ яв гунагъра жин аѳиди». Узу дугъан гунагъ жин аѳури, сабур аѳури гъахъунза, ва велед дугъан фуниъ имиди, му ляхникан саризра аь-

гъю гъабхъундар. Велед бабкан гъахъиган, узу, веледра хъади, мистахъна гъушунза ва саризра дяржъру вахтна думу мистан ракнарнихъ дитунза. Хъасин сес гъабхъну: «Биѳѳир, биѳѳир гъидихъну! Мугъан багахълуѳи наан а?» - кѳури. Инсанар уч гъахъи. Узу шулайибдиз мурар яваш хъайизкъан гъирагъдиан лигури гъахъунза, хъасин дурариз гъаѳунза: «Биѳѳирин багахълуѳи арайиз удучвайизкъан, думу узу уьрхъорза». Биѳѳир дидисну хулаз гъушза. Узуна хпир дугъаз тербия тувунча, ва му ляхникан саризра аьгъю гъабхъундар, гъамус увузѳлан. Анжагъ Аллагъдизѳлан ﷻ мидкан аьгъдайи». Мадинайн агълуѳи гъаѳи: «СубгъянаЛлагъ, му ляхни уву заан гъаѳлну. Узуз нивкѳуѳ Пайгъамбар ﷻ гъяркъюнзуз ва дугъу, уву чахъди Женнетдиъ хъиди, иншаАллагъ, кѳури увуз хабар тув гъаѳунзуз». Му хабарну гунагъкриз зурба тясир гъаѳлну ва, чан вари гунгъарин туба даѳну, думу Аллагъдин ﷻ рякъюз гъаѳну. Гъийин йигъан ухъуз сар касдин гунагъ гъябкъиш, думу фиѳи жин аѳуруш, аьгъдархъуз. Му дѳюшошдин гъякънаан инсанар аьжуз духъна; телевизориан улупурайибдиз, интернетдиз лигури, инсанари жарадарин тахсрар, гунгъар ачмиш аѳлуз чалишмиш шула.

Эгер увук жарарин гунгъар, тахсрар ачмиш аѳлуз ккунивалин хасият каш, думу чѳуру хасият вуйиб, Аллагъдиз ﷻ хъял гъюруб вуйиб аьгъю йибхъ. Хъа эгер увук жарарин гунгъар жин аѳру хасият каш, думу ужуб хасият вуйиб ва Аллагъдиз ﷻ ккуни хасият вуйиб аьгъю йибхъ. Му Аллагъдин ﷻ лишан ву: Думу инсанарин гунгъар ккеркуз, жин аѳлуз ккунир ву ва гъамци аѳрударра ккунир ву. Ухъуз саб фукѳа гъябкъан, думу варидариз ктибтури духъну ккундар, увуз гъябкъюб жин аѳлуз аьгъяди ккунду. Аьлимари, гунгъар жин аѳлуз аьгъювал аьхю дережа ву, кѳури шулу; саспи аьлимари жарарин гунгъар жин аѳлузси, жвув жвуван нефсдихъанра, жвув жвувхъанра жин аѳлуз чалишмиш духъну ккунду, дупна.

Жарарин гунгъарин гъякънаан ккебехъну гъузуб ужуб хасиятнан лишнарикани ву. Мидин гъякънаан жвуван нефсдихъди женг дубхъну ккунду.

Аллагъу Тааълайикан му лишан ухъук варидарик хъуб ккун аѳураза, гъит Дугъу ﷻ ихъ варидарин гунгъар Гъиямат йигъан жин аѳри. Эгер Аллагъу Тааълайи ихъ гунгъар ачмиш аѳлуѳиш, сарира ухъуз салам тувидайи, саркъан ихъ багахъ деидайи.

Инсанарин гунгъар жин аѳинай, Аллагъдира ﷻ ичв гунгъар жин аѳиди.

Мягърам дарурихъди гафар-ѳалалар гъаз аѳурухъа?!

Аьхиримжи вахтари ухъуз гъягъидиъ, кючйирѳи, паркарѳи, кинотеатрариъ саспи баярна шубар, чпиз мягърам дарурихъди ва никягъра адрударихъди чиб-чпихъди гафар аѳури, гъятта хилхъанра дидисну гъягъюри рякъюрухъуз... Гъачай, гъаму дѳюшошдин гъякънаан Шариаѳтиъ фу дупнаш, лигухъа.

Шариаѳтиинди чиб-чпиз мягърам дару ксариз ва никягъ адрудариз саб йишваѳ сарна-сарди, мягърамар хътарди, гъузуз гъадагъа даѳна. Пайгъамбарин ﷻ гъадисдиъ дупна: «Жилижвина дишагъли сарна-сарди даришри, дугъриданна дурарин арайиъ шубубпир шейтлан шулу» («Жамиуль-агъядис», №17646).

Гъаѳира «одноклассникариъ», «ватсап» ва гъ.ж. сайтариъ, гафар-ѳалалар аѳлуз хай шулдар, фиѳики гафар аѳлурайи вахтна жара гунагънан фикрар кѳулиз гъюру. Аллагъу Тааълайи гирами Къур'андиъ дупна (мяна): «Гъятта зинайихъна багахъкъан махъанай, дугъриданна думу алчагъ,

пис ва бетер рякъ ву!» (сура «аль-Исра», 32-пи аят). Му аятдиъ Аллагъу Тааълайи, зина маѳланай, дупну гъибтнадар, хъа зинайихъна хъаъру ляхнарихъанра ярхла духъну ккунду, кѳури, ижмиди дуп-

на. Жорбежюр сайтариъ гафар-ѳалалар аѳлувалира гъадихъна хъаъру.

Чиб-чпихъди гафар-ѳалалар аѳлуз аьшкъ шу себбар

Думу себбарикан саб «мода» ву, эгер

дидиз гъаѳи пуз шулуш. Баяр-шубар саб яшназ гъюри, школайиъ аьхю классариз удучивнайи вахт, дурариз шлихъдикѳа гафар-ѳалалар аѳлуз, чпи улупуз ккун шлу вахт ву. Хъа ужуб хизандиан вуйи шубар, диндин илим, тербия айи шубари, чпин марѳцивал, намус уьбхъюз ккунидари дицдар ляхнар дараѳруган, имбудари чпин ахмакъвалиан дурар исккан вуйидарикан гъисаб аѳури шулу, саспидари гъятта дурарихъди юлдаш'валкъан аѳурдар...

Ккунивалиан жорбежюр ихтилатар ктитури, телевизориан гъаѳдар кинийрилиз лигури, шубарин чпиз жилир агуз юкв шулу, ва гъамци сар даш сарихъди, хъа бязидар кѳуруш, - швнурсарихъди гафар аѳлуз хъюгъру. Гизаѳ пай шубар, дурарин уягъвал адрувалиан, диндин тербия адрувалиан, гъамцидар гаѳарилаан ккебгъну, аьхю гунагъ ляхнарихъна хуру, хъасин дурар я кучлѳикк, ясана аьхю футнайикк ккахъру, ва инсанарин мелзнийн шулу. Мицдар ляхнарин къа-

ляхъ, ухъуз аьгъюганси, бали миѳир шуран терефназди фикиркъан тувурдар.

Гафар-ѳалалар аѳлуз хай шлу дѳюшошар

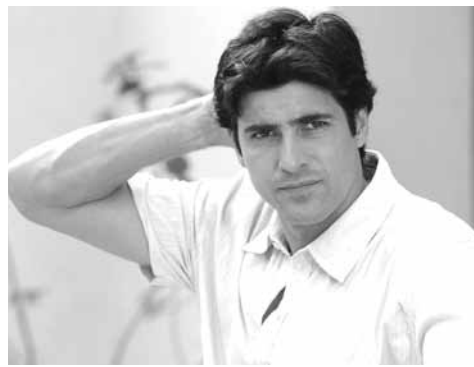
Никягъ аѳлуз ният айидариз чиб-чпиз рякъюб суннат ву, аьврат дару йишвариз лигуб, яни жилиризи дишагълийин машназ ва хиларин гагъариз лигуз хай шулу. Гъаѳиц ният ади дишагълийизра жили жвуван аьврат дару йишвариз лигуз ихтияр а. Ухъу гъаѳиганси, ихтияр а, месъла, жилижвуваз, дишагълийин утканвал аьгъю аѳлуз кѳури, дугъан машназди лигуз, дугъан лиѳдин ранг аьгъю аѳлуз кѳури, дугъан хиларин гагъариз лигуз ва гъ.ж. Гъамци ву дишагълийирин терефнаанра. Эгер ухъу знихъ гъаѳиб саб ражари лигбаан аьгъю аѳлуз шулдарш, лазим вуйи къадар лигуб текрар аѳлуз хай шулу. Хъа никягъ аѳлуз ният айиз кѳури гъар йигъан гъюрошмиш шули, гъар йигъан СМС-ийр диѳури, гафар-ѳалалар аѳлуз хай шулдар.

Къюр хпир хъайиган...

Суал: Узухъ къюр хпир хъазухъ. Саспи вахтари узу командировкаиз гъягъюри шулза, дилин гъафиган узу фунур хпирихъди йишв адапну ккунду?

Жаваб: Хпарин арайиъ йишвар сабси пай аплуб сартган артухъ хпар хъайи касдин али гъякъ ву. Эгер жилири думу ляхин ухъу зиихъ гъапиганси тамам апурдарш, дугъу чан хпирихъна вуйи гъякъяр тамам апурдар. Аллагу Тааълайи гирами Къур'андиъ дупна (мяна): «... ва яшамиш йихъай дурарихъди гъякълуди (дурар вари герек вуйибдихъди тямин апури)...» (сура «ан-Ниса», 19-пи аят, «Тафсир аль-Жалалайни»).

Пайгъамбарин ﷺ гъядисдиъ дупна: «Къюр хпир хъади ва дурарихъди гъякълуди дархъи жилирин Гъиямат йигъан сабуну терефназди илбиху жандак хъибди» (Тирмизи). Ихъ Пайгъамбари ﷺ чан хпирихъди вуйи алакыйириз ахъю фикир туври гъахъну, чан аххиримжи вахтарира кмиди думу сар хпирихъан тмурухъна гъахури гъахъну, гъадрари варидари дугъаз афв апуз. (Дупну ккундуки, Пайгъам-

бари ﷺ гунгъар апури гъахъундар ва чан хпирихъди гъякълу дардира гъахъундар, хъа гъаци вушра, Чаз Аллагу Тааълайихъан лап гучи хъайивалиан ва ухъуз нумуна хъуз кфури, дурарикан афв апувал ккун апуйи).

Жилири гъякълуди чан хпирихъди йишвар пай апуруш, командировкаийан гъафиган шлин нубат вуш, ари гъадгъахъди йишв адапни. Мисалназ, эгер командировкаиз гъягъийиз дугъу къюбпи хпирихъди йишв адапнуш, гъафиган сабпирихъди йишв адапуру, хъа эгер сарпирихъ гъахънуш, гъафиган къюрпирихъди шулу.

Футболистди гол ипган...

Суал: Саспи футболистари, чпи гол ипган, Аллагу Тааълайиз гъямд апури, сужда апури шулу (саждату шшукри). Гъаддин гъякънаан шариаътиъ фу дупна?

Жаваб: Саждату шшукрин мяна Аллагу Тааълайи туву ниъматдихъан Аллагъдиз ﷻ гъямд апуб ву, мисалназ, сар касдиз велед гъахъиган, Аллагу Тааълайи сар кас саб балайиккан азад гъапган, ясана дугъаз чан гъудубгу мутмушейъ гъибихъан ва гъацира, пуз шулуки, эгер думу учв, ясана дугъан малмутму ца алабхъбахъан, шид алжабгъбахъан сагъди гъубзган.

Хъа футбол апруган, гол ипну кфури, душваъ узуз ниъмат рякъбюрадариш, думутанна гъайри, думу футболистдин аьврат ачмишди шулу, аьврат улупуб шариаъти гъадагъа дапна. Эгер инсандиз гъадму ипу голий ниъмат рякъбюри, Аллагу Тааълай-

из гъямд апураш, думу хай шлуб ву. Амма думу сужда апруган, гъудгнин джикнади ккунду, ахъю гъусул дубхъну ккунду, аьврат ккебкнуду. Думу къиблайихъинди илдицну апру сужда ву. Думу сужда къюб такбирин арайиъ айиб ву, дидиъ я аттагъият урхурдар, ясана салам тувурдар.

Кпикъу никк...

Суал: Саспидари никкдик шид кубзру, ясана дидин али хах, мянфяаьт кайи гъат алдабцуру. Гъациб никк масу тувуз, гъадабгъуз ихтияр айин?

Жаваб: Аль-Гъакимдихъан дуфнайи Пайгъамбарин ﷺ гъядисдиъ дупна: «Саб мутмура, дидин нукъсанвалари-

кан дарпиди, масу тувуз хай шулдар. Эгер жвуаз дидин нукъсанарикан аьгъаш, тмуруиз дидкан хабар тугрувди, думу масу тувну ккундар». Тирмизийихъан вуйи Пайгъамбарин ﷺ гъядисдиъ дупна: «Кучал апрур ухъкан дар».

Натижа:

Саб кфуруб, никкдин али хах алдабцну, никк жаради тувуз хай шулдар. Гъацира хай шулдар, никк артухъ хъуз кфури, думу шгъхъди кибикъну масу тувуз. Му ляхнар шариаътиъ гъадагъа дапнайидар ву.

Къюб кфуруб, эгер гъадабгъурайи касдиз хах алдабцбакан хабар тувнуш ва дугъанра думу никк жарадариш масу тувуз ниът адарш, душваъ хай даршлуб фуклара адар. Яни думу касдиз хабар тувну ккунду, думуган гъадабгъурайири чаз ккундуш гъадабгъуру, ккундаршсана гъибтру.

Арсран зунжур...

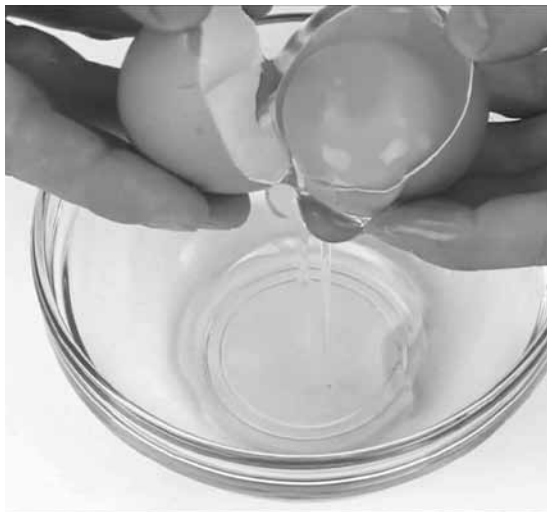
Суал: Жилари гардандикк арсран зунжур ккабхъбан гъякънаан шариаътин гъюкум фициб ву?

Жаваб: Жили касдиз арсракан вуйиб анжагъ тубланган ишлетмиш апуз ихтияр адар. Арсран браслет, ясана зунжур хай шулдар. Хъана гизаф ахъю гъярам шулу, эгер дишагълийириз, ваяки мусурман дару ксариз ушар хъуз кфури, дугъу думу зунжур ишлетмиш апури гъахъиш. Пайгъамбари ﷺ дупна: «Жилариз ушарвал улупру дишагълийир ва дишагълийириз ушарвал улупру жилар Аллагу Тааълайин нянайикк шиди» (имам Аьгъмад).

Натижа:

Жилижвуаз зунжур ишлетмиш апуз хай шулдар, думу арсракан вушра.

Пъэлин муртайиъ шлу ифи

Суал: Саспи вахтари пьэлин муртайиъ ифи уч дубхъну шулу. Гъациб мурта ипуз хай шулин? Гъадму

ифи кайиб имбударик кпикъуз хай шулин?

Жаваб: Гъямд ибшри Аллагъдиз ﷻ, салат ва салам Мугъаммад пайгъамбариина, Дугъан хизанариина ва вари асгъябариина. Муртайиъ ифи уч хъувал зародыш ккебгънайивалин лишан ву, дициб ифи нажас гъисаб ву ва ипузра хай шулдар. Дициб мурта имбударикди кпикъиш, дурарра нажас апуру. Хъа эгер дишлади гъадму ифи кайиб имбударихъан жара гъапшиш, тмундар ишлетмиш апуз хай шулу. Гъаци вуйиган, гъарсаб мурта жара гъабразди углубкнуду, гъадму фициб вуш лигуз кфури. Гъаци апури гъахъиш, ипуз хай шлубна даршлуб жара апуз рягъят шул.

Кесарево сечение...

Суал: Кесарево сечением иинди велед гъапурна дарапури фаркъвал айин? Кесарево сечение гъапуду дишагълийин велед бабкан хъпан хъяляхъ удубчвру чиркин фукъан вахтана удубчвру гъубзру?

Жаваб: Кесарево сечение гъапнушра, дарш чав чаинди велед гъапнушра, думу дишагъли велед дугъмиш гъапур шула. Велед бабкан гъахъиган, дишагъли марцц шлу ваританна циб вахт саб гъел ву, ахъюну пай – 40 йигъ, хъа ваританна гизаф вахт 60 йигъ шулу. Эгер зиихъ улупнайи вахтарин арайиъ дишагъли марцц гъахъиш, дугъан думу вахт ккудубкнайиб гъи-

саб ву. Дугъу дишлади ахъю гъусул дапну, яни ниът дапну вари жандак джибкнуду ккунду. Ари гъамдинди дугъан думу вахт ккудубкфуру.

– Сар кас узуз саб къадар пул буржлу ву. Амма думу касибур ву ва дугъаз пул хъяляхъ аплуз мумкинвалра адар. Узу фу дапну ккунду?

– «Асналь МатГалиб» китабдиъ адлу алим Закарिया аль-Ансарийи дибикна: «Касиб вуди тасдикъ дапнаи касдикан жвуван бурж тлалаб аплуб, дугъаз гуж аплуб, дугъахъ ул хъипуб гъярам ву, гъаз гъапиш Аллагу Тааьлайи, дицир касдин бурж тувуз мумкинвал хъайизкъан, дугъаз вахт тувай, дупна. Аллагу Тааьлайи гирами Къур'андиъ дупна (мяна): «Эгер учвуз буржлу кас читин гъялнаш, дугъан гъял ужу хъайизкъан, дугъаз вахт тувай» (сура «аль-Бакъара», 280-пи аят). («Асналь МатГалиб», №2/186).

Пайгъамбарин ﷺ гъядисдиъ дупна: «Фуну касди касиб касдиз бурж тувувалин вахт давам гъапиш, ясана бурж бахш гъапиш, Аллагу Тааьлайи думу кас вари терефариз тарабгурайи жегъеннемин ниърахъан азад аплу» («Жамиуль Агъядис ли Суюти», №21562).

Гъаци вуйган, эгер уву думу касдиз чан мумкинвал хъайизкъан вахт тувуш, ужу хъибди.

– Жилири чан хпириз циина «Эгер уву яв абйир-бабарин хулазди учвиш, йиз хпирди имдруб гъисаб апин», дупну шарт дивуш, хъасин гъаму гафар къяляхъ дисуз шулин?

– Эгер жилири хпириз гъапиш: «Уву яв абйир-бабарин хулазди учвиш, йиз хпирди имдруб гъисаб апин» ва гъ.ж., гъадму кас чан абйир-бабарин хулазди учвубси, дурарин никягъ батил шулу. Жилири хъасин гафар къяляхъ гъидиснушра, гъадму хпир абйир-бабарин хулазди учвубси, никягъ батил шулу («Иаьнату ат-Талибин»).

– Гъар йисан Къабайлан 600 000 инсанди тлаваф аплуру клуру гафар дугъридар вуйин?

– Пайгъамбари ﷺ гъапу: «Аллагъди ﷺ Къабайиз гаф тувну, гъар йисан увухна гъяж аплуз 600 агъзурилан зина инсанар гъиди, клури, хъа эгер сад йисанкъан 600 000-илан исина гъяж апрудар гъахъиш, дурарихъанди малаикари тлаваф апиди» («Фатгуль Аллама»).

– Хпир гъадру бализ фу ляхниз пул харж гъапиш ужу ву: гъяждиз гъягъюз, дарш хпир аплуз?

– Эгер дугъаз гучлурдарш, яни агъяш, чав зина дарапуб, дицир касдиз сабан гъяж апуб ужу ву, хъасин хпир апуб. Эгер дугъаз агъяш, хпир дархиш, чав зина апуб, дицир касдиз сабини нубатнаан хпир хуб чарасуз ву («Фатгуль Аллама»).

– Йиз гъардшин хпирик куркш, гъудгнин жиклувал батил шулин?

– Ав, гъудгнин жиклувал батил шулу, гъаз гъапиш думу гъаргандиз гъузру мягърамарикан шуладар («Аль-Икъна», 437-пи маш).

– Нянатлу иблисдин ччвур фициб ву?

– Аллагъдин ﷻ рягъматдихъ мягърум дапнаи иблисдин ччвур «Аъазил» ву.

– Фуну вахтна «Бисмиллагъи ррагъ-мани ррагъим» пуз хай шуддар?

– Бисмилла клуру дюшюшар 4 жюрейндар а: 1) Важиб, 2) Сунна, 3) Гъярам, 4) Карагъат.

1. Фунуб вушра гъудгний сура «аль-Фатигъа» урхруган бисмила пуб важиб шулу.

2. Бисмилла пуб сунна ву фициб вушра хай шлу ляхнихъ хъюгъруган – месэла, ул ипайиз улихъ, гъудгнин жиклруган, дарс убхайиз улихъ ва гъ.ж.

3. Гъярам ляхнарихъ хъюгъруган бисмилла пуз гъярам ву, месэла, зина апруси гъабхъиш, фу-вуш гъитлибкрусиди гъабхъиш, арагъ убхъруган. Эгер шликла, зина апруган, аьлхъюри, бисмилла гъапиш, думу къфир шулу.

4. Карагъат вуйи ляхнар апруган, бисмилла пубра карагъат ву, месэла, саб себебра адарди чан аьвратдихъинди лигуб («Фатгуль Аллама»).

– Фунуб къиматлу ву: «Аьлгъямдулилагъ» дарш «Ла илагъа иллаллагъ»?

– Саспидар алимари «Аьлгъямдулилагъ» клуру гаф «Ла илагъа иллаллагътан» къиматлуб ву клура, ва дурари далил вуди Пайгъамбарин ﷺ гафар дупна: «Фунур касди «Ла илагъа иллаллагъ» гъапиш, дугъаз 10 ужудар ляхнар диклиди ва 10 харжи ляхнарин аьфв апиди. Хъа фунур касди «Аьлгъямдулилагъи Раббил аьламин» гъапиш, дугъаз 30 ужудар ляхнар диклиди ва 30 харжидарин аьфв апиди». Хъа имбу алимари «Ла илагъа иллаллагъ» «Аьлгъямдулилагътан» къиматлуб ву клура ва Пайгъамбарин ﷺ гафар хура: ««Ла илагъа иллаллагъ» клуру гафар Женнетдин ачар –ву». Гъацира Пайгъамбари ﷺ гъапу: «Ваританна къиматлуб, багъаллуб Узу ва имбу пайгъамбарирара гъапиб – «Ла илагъа иллаллагъ» ву» («Фатгуль Аллама»).

– Эгер сар кас, чав гъудгнин жиклруган хил гъижиклундийклан, дарш гъижиклундайклан клури, шаклу гъахънуш, гъадму касди гъудгнин цийи алапну ккундин?

– Эгер гъудгнин жиклурайиган, ясана жиклалан къяляхъ, чав хил бегъемди гъижиклунш гъижиклундарш клури шаклу гъахънуш, дициб шак гъабхъну клури, гъудгнин цийи алапну ккундар. Хъа, эгер дугъан шак чав хил зат гъижиклунш гъижиклундарш клури гъабхънуш ва гъадму шакра гъудгнин дижиклуну ккудубкайиз гъабхънуш, думуган дугъу гъадму хилхъан хъюгъну гъудгнин жиклуру. Хъа эгер гъудгнин дижиклуну ккудубкбалан къяляхъ шак гъабхънуш, думуган дидкан зарар адар («Фатгуль Аллама»).

– Гъудган аплурайиган, эгер сппарихъ хъайи йиккариан ифи гъубшиш, гъудган дурус шулин?

– «Фатгуль муин» клуру китабдиъ дупнаки, сппарихъ хъайи йиккариан ифи гъабгъюрашра, эгер гъадму ифи кайи шурш хъгъюгъюбкъиш, гъудган кам шулу, хъа думу ифи кайи шурш хъгъюбкъиш, думуган гъудган кам шуладар.

ДАГЕСТАНСКИЙ ИСЛАМСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ ШЕЙХА МУХАММАД-АРИФА

ОБЪЯВЛЯЕТ ПРИЕМ АБИТУРИЕНТОВ НА ОЧЕРЕДНОЙ УЧЕБНЫЙ ГОД

Цель обучения – подготовка специалистов со средним и высшим профессиональным религиозным образованием по направлению «культ исламского вероисповедания» квалификации «священнослужитель исламского культа».

ПРОДОЛЖИТЕЛЬНОСТЬ ОБУЧЕНИЯ:

- ✓ в медресе – 3 года.
- ✓ в университете – 5 лет.

ДОКУМЕНТЫ НЕОБХОДИМЫЕ ДЛЯ ПОСТУПЛЕНИЯ:

- ✓ нотариальная копия аттестата или диплома;
- ✓ копия паспорта – 2 шт.;
- ✓ фотокарточки размером 3x4 в количестве пяти штук;
- ✓ медицинская справка Ф 086;
- ✓ копия прививочного сертификата Ф 156/93-у;
- ✓ рекомендация от преподавателя религиозного обучения либо от руководителя мечети (имама) расположенной по месту жительства абитуриента.

ПРИЁМ ДОКУМЕНТОВ С 1 ИЮНЯ

г. Махачкала, ул. Дахадаева, 136

тел.: 8 (8722) 67 55 08; 8 988 294 56 16

Наш адрес:

– Бицирин суннат гъапган, мирасари ва дустари жюрбежор пешкешер, пулар туври шулу. Шлиз шулу гъадар: гагайиз, дадайиз, даршсана веледиз?

– Дурари пешкеш, ясана жараб тувруган, эгер шлиз вуш гъапундарш, думу бицирин адашдиз шулу. Хъа эгер шлиз-вуш тувуз клури, ният ади гъабхънуш, думу шлиз тувуз ният аш, гъадгъаз шулу («Фатгуль Муин»).

Рузнама

Май

Йигъ	Гъиринд. Ас-Субгъ.	Ригъ гъудуб.	Лисундин Аз-зугър	Гъаркван. Аль-аьср	Лавлан. Аль-Магъриб	Хъитгирхв. Аль-Гинашъ
1	02:54	04:44	11:51	15:44	18:54	20:24
2	02:52	04:43	11:51	15:44	18:55	20:25
4	02:48	04:40	11:50	15:45	18:57	20:27
6	02:44	04:37	11:50	15:46	19:00	20:30
8	02:40	04:35	11:50	15:47	19:02	20:32
10	02:36	04:32	11:50	15:47	19:04	20:34
12	02:33	04:30	11:50	15:48	19:06	20:36
14	02:29	04:28	11:50	15:49	19:08	20:38
16	02:26	04:26	11:50	15:49	19:11	20:41
18	02:22	04:24	11:50	15:50	19:13	20:43
20	02:19	04:22	11:50	15:51	19:15	20:45
22	02:16	04:20	11:50	15:51	19:17	20:47
24	02:13	04:19	11:50	15:52	19:19	20:49
26	02:10	04:17	11:51	15:53	19:20	20:50
28	02:07	04:16	11:51	15:53	19:22	20:52
30	02:05	04:15	11:51	15:54	19:24	20:54

Гъюрматлу мусурман гъардшар ва чйир!

Нагагъ учвуз ихъ мусурман диндихъди

аьлакъалу вуйи месэлирикан гъаври адруб гъерхуз ккундуш, ясана

«Ассалам» редакцияйиз вуйи суал аш,

зенг апинай: 8-960-411-19-53

Учхъан шлубдин, иншаАллагъ, учу кюмек апидича ва ичв

гъулулугъар тамам аплуз чалишмиш хъидича.